

105349

Møte med Quisling 8.5.45.

Denne rapport er gitt av gvenløse dr.med. Bjørn Ross etter oppdragning av overlege Johan Samuelsenberg, som har oppgitt at rapporten skal tjene til å klarlegge begivenhetene omkring frigjøringen. Rapporten er avgitt på grunnlag av svarbrev og notater likt etter munn.

Den 8. mai 1945 kl 5.30 (morgenen) telefonserte advokat Lorentz Brinch, sjef for Hjemmestyrkssens D.13, og spurte om jeg var villig til å reise til Gisle og forhandle med Quisling. Til dette svarte jeg ja, uten å reflektere nærmere over hvorfor jeg ble anmodet om å ta på meg denne oppgave. Jeg reiste straks ned til Gisle, den 12. mai for å konferere med distriktsledelsen i Hjemmestyrkene, og for å få nærmere direktiver. Brinch fortalte at man var kommet i kontakt med Gisle gjennom kaptein Savia i statspolitiet, og at mitt besøk på Gisle var ventet. Det var også meningen at jeg skulle reise ut å forhandle med Jonas Lie og Pålsson, men da det fra dette tidspunkt var kommet meldinger om å skyte alle som kom til seg, skulle gård, så ble det åpenbart at det var ventet med besøk der.

Da jeg aldrig tidligere hadde prøvd meg som diplomat, ble jeg om å få klare direktiver, eller et bestemt forhandlingsgrunnlag. Dette gikk ut på at Quisling, hvis han straks overga seg til Hjemmestyrkene, skulle interneres i grosserer Barnhus villa på Holmenkollen under vaktbøis av S.S. Han kunne få ta med seg personlige ting han ønsket. Fra Quisling skulle, hvis han var villig inntas,es sammen med han. Quisling ventet seg til Gisle kl. 11. Jeg kom tilbake å trafte Jens Chr. Hauge, for å konferere med ham for jeg reiste til Gisle, men da klokken ble 12.30 uten at jeg hadde kunnet oppsøpe ham, reiste jeg uten å ha konferert med ham.

Da jeg i bilen nærmet meg Gisle, ble bilen stoppet av en civil person som viste seg å være en av Quislings adjutanter. Han spurte uflig om hvem jeg var, og da jeg hadde sagt det ba han meg vise at han nok desverre var nødt til å ta en mitt legitimasjonskort. Etter at dette var gjennom så han at jeg var ventet på Gisle, og at vi skulle kjøre videre. Han stod selv på stigebrønnen og vinket klar til vaktbøien foran Gisle.

Vaktbøien bestod av en avdeling av Hærergarden. Hvor stor denne avdeling var kan jeg ikke si, men jeg så ca 30 menn som var bevæpnet med håndvåpen på plasser foran Gisle. Ved inngangen til Gisle ble jeg møtt av en offiser i Hærergarden.

Per Fjell

*Felt, på grunn for vaktbøien
og opp til klussen var
10.4.45, 10.4.45*

Christen

2.

Jeg ble hjulpet av med yttertøyet i garderoben, og så at den hang full av herrefranser så jeg gikk meg opp og den mening at Quisling regjering var stilet på Gisle. Jeg ble fulgt opp til bilrekken av Quisling adjutant. Jeg stanset da jeg var kommet inn døren. Ved peisen satt tre personer. Quisling ropte meg frem og kom løst meg, og vi hilste fornøyt på hverandre. Quisling var blek, men rolig og behersket. Han førte meg bort til peisen hvor jeg ble forestalt for lippstid og fuglesang. Ingen andre var til stede. Etter at vi hadde satt oss ned, ble det en trykkende stilling, bare avbrutt av bølger av jubel som såvidt nådde oss ut til hytta. Da jeg syntes stillingen begynte å bli pinlig, brøt jeg tuschesten, idet jeg sa at vi likegodt kunde begynne å snakke med en gang da jeg fandt at denne tuschesten var pinlig for alle parter. Så da jeg henvendte meg til peise til Quisling og fremførte Hjalmarstøykens vilted om internering av ham og hans hustru i Farnes ville. Quisling spurte om han ikke kunde intervjues på Gisle eller på den hytte som han hadde tatt oppføring i huset. Dette svarte jeg henholdsvis på. Han spurte da om denne internering bare vedførte ham eller om det også gjaldt hans minister. På dette svarte jeg at det uheldigvis gjaldt dem og hans hustru. Quisling sa at han ikke vilde stå i noen varantilling. Han vilde ikke forlate sine venner som hadde vært hans trofaste medarbeidere i de vanskeligste år av hans liv. Quisling var tydelig bevæget, og stemmen var en stund gråtavalt, men han snakkete rolig og med behersket tonefall. "Men så bli." Jeg var jeg er drødsant av det norske folk, og det letteste for meg vilde være at jeg berøvet meg selv livet. Men jeg vil se historiens det på dette. Tre meg, om ti år er jeg en ny fullig Glev." Quisling snakket så nesten utbrutt i 1 1/2 time. Det framgikk tydelig at han var skuffet over tyskerne i Norge, og at samarbeid mellom dem og tyskerne ikke hadde vært noen store fruktosjoner. Han mente dog at det var til stor glede for Europa at det ikke var kommet til fred mellom Vestmaktene og Russland, og at det kunde gjelde om Russland og kommunisagen. Han fremførte at Russland og kommunisamen i framtiden vilde føre krigen videre mot et krigsrett Europa, og at Russland vilde tilstrøbe og å erobre verdensherredømmet. Europa uten et sterkt Tyskland vilde være et lett bytte for nordens dra. Han var skuffet over at det norske folk ikke hadde sluttet opp om ham og hans syn. Innholdet av hans tale var i grove trekk omtrent den samme som han holdt i retten, såvidt jeg har kunnet erindre av aviserferdene. Jeg avbrøt ham ikke mens han snakket, og gjorde ikke noe forstyrrelse på å oppta noen diskusjon med ham, og han på sin side innvokte heller ikke til noen diskusjon. Fuglesang og lippstid var bare tause tilgrøpere.

*Alle disse er på i lippstid.
Kjelleren i Farnes*

*Publikum hadde 3/4 av
Luchasik - Ole.*

5.

Da Quisling hadde sluttet sin tale, spurte jeg ham om han forventet vilde komme i Norge. Til dette svarte han "Dere (H.S.) har tatt seiren på forskudd. Kapitulasjonen i Norge er endnu ikke undertegnet. Jeg er til min rådgiver 30.000 mann i (selvvalgt) tross har 4000. Men jeg vil ikke gjøre mitt Norge til en slagmark. Jeg kan vinde en krig lang, men jeg vet at jeg i løpet av kort tid vil bli beseiret." Han nevnte også at Jonas Lie ikke hadde fulgt hans anmodning om å møte opp til Gisle, og at Jonas Lie hadde bedt Quisling om å sende foreskrifter til Skallan gård, men dette hadde Quisling avslått. Quisling forsikret at man vilde gjøre hva man kunne for at der ikke skulde bli noen rettet motstand fra nasjonens side.

Han spurte meg om hvordan forholdene var i Gisle. Jeg sa at stavingen var høy, men såvidt jeg visste klaget om seiren på en stort sett verdig måte. Jeg hadde selv sett lite til gavelivet, da jeg hadde vært opptatt med forskjellige administrative er- hold. Der var ikke kommet noen melding om anførtte opptøyer av noen slag, og "guten" hadde ikke vært rettet i sin ånd. Jeg svarte forsikret ham om at ingen av hans ministre eller andre nasister vilde bli drept uten at deres sak var prøvet ved retten og at de der vilde gis full anledning til å forsvare seg og sin handlemåte. Det var uheldig at uttal Quisling som Fuglesang og Lippstvedt var lettet over å høre dette.

Da jeg foreslått at samtalen nå på det nærreste var uttømt spurte jeg igjen Quisling om han var villig til å følge meg til internering under vakt- hold av H.S. Han sa igjen at man ikke vilde forlate sine venner, men han vilde ikke motsatte seg at H.S. tok vakt hold omkring Gisle. Jeg spurte om hans forrangende i tilfelle vilde autorisere, men denne svarte han nei til. Jeg sa et jeg vilde treffe meg tilbake, for å avgi rapport til mine oppdragsgivere. Quisling forsikret på nytt at han vilde gjøre alt som stod i hans makt for at det ikke skulde komme til motstand fra nasjonens side. Så snart han hadde fått melding om at de tre lov- lige signaturer hadde overlevert "hans departemen- ter" vilde han og hans ministre mølle seg for H.S. diplomaten. Jeg fortalte ham at jeg var kjent med at H.S. medlemmer i offentlig tjeneste var avlediget og at H.S. hadde utpakt de personer som straks skulde overta embedene, og at i løpet av dagen vilde den side av saken være ordnet. Med et blikk søil sa han at da vilde det ikke være lenge før han kalte seg for signaturer. Quisling sa selv fulgte meg ned til bilen. Han sa at han var blitt lettet over å få min forsikring om et saklig rattsoppgjør, og selv om han var klar over utfallet av dommen for sitt vedkommende, var han tilfreds med at hans handlemåte ble offentlig belyst, for han var overbevist om at historiens dia vilde gå i hans favør.

4.

Jeg erklarte meg villig til å stå til disposisjon så fremt Quisling påny ønsket å komme i kontakt med Hjemmeledelsen, og oppga mitt private telefonnummer, og også at han kunde henvende seg til Nøllergaten 19, hvor de til enhver tid vilde vite hvor jeg oppholdt meg.

Jeg har senere fått vite at Quisling ut på kvelden 8 de mai forsøkte å komme i kontakt med meg. Uvisst av hvilken grunn kom denne kontakt ikke istand. Såvidt jeg har hørt ble der etablert kontakt x med direktør Orlandsen i Arbeidsgiverforbundet som tallemann.

Da jeg kom tilbake til Nøllergaten 19 avla jeg muntlig rapport for advokat Brinch, og Advokat Arntsen. Jeg refererte også møte for Jens Chr. Hauge samme dag.

*fråge skal ha vært undersøkt over at Brinch
Lund intervjuing. (Egg Per Hønsen)*